motivaction
insights and strategy

Flitspeiling burgers over netcongestie

Rapportage

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

M231386

Talia Cohen Rodrigues
Bram van der Lelij

15-2-2024

t.cohenrodrigues@motivaction.nl
b.vanderlelij@motivaction.nl

Inhoud

Achtergrond	3
Onderzoeksverantwoording	4
Managementsamenvatting	5
Resultaten	7

motivaction
insights and strategy

Achtergrond

In opdracht van het ministerie van EZK heeft Motivaction International B.V. een flitspeiling uitgevoerd naar de beleving van netcongestie bij het Nederlands publiek.

Achtergrond
Netcongestie houdt in dat het stroomnet vol zit: het heeft onvoldoende ruimte om de hoeveelheid elektriciteit te leveren die gebruikers nodig hebben en om de hoeveelheid elektriciteit die door gebruikers wordt geleverd op te nemen.

Zowel de oplopende netcongestie op de laagspanningsnetten als de oplossingsrichtingen zullen gevolgen hebben voor burgers. Ook kunnen burgers zelf actie ondernemen (het aanpassen van hun gedrag/verbruik) om bij te dragen aan het verminderen van netcongestie.

Communicatie moet zich daarom niet alleen richten op informeren en het creëren van bewustwording en begrip voor de maatregelen, maar ook op het bieden van handelingsperspectief en het aanzetten tot actie. Het ministerie van EZK heeft hiervoor een basisboodschap opgesteld.

Doelstelling
Het ministerie van EZK wil graag weten hoe het algemeen Nederlands publiek staat tegenover de problematiek van netcongestie en in hoeverre ze bereid zijn om een bijdrage te leveren aan een vermindering daarvan. Deze inzichten worden gebruikt voor de kernboodschap en verdere communicatie rondom specifieke maatregelen.

Onderzoeksverantwoording

Methode, doelgroep en steekproef
Het onderzoek is online uitgevoerd onder een steekproef uit de Nederlandse bevolking van 18 tot 80 jaar. De steekproef bestaat uit 1.007 Nederlanders uit het StemPunt-panel van Motivaction en is - na weging - representatief voor leeftijd, opleiding, geslacht, regio en waardenoriëntatie (Mentality-milieu).

Veldwerk
Het veldwerk is uitgevoerd tussen 26 januari en 1 februari 2024.

Leeswijzer
De resultaten worden op totaalniveau weergegeven. Indien significant en relevant, worden in de tekst verschillen aangegeven op basis van het wel of niet hebben van zonnepanelen, een elektrische auto, een laadpaal, een warmtepomp en een aardgasvrije woning.

Zonnepanelen:
- Heeft wel zonnepanelen (n=430)
- Heeft geen zonnepanelen (n=577)

Elektrische auto:
- Heeft wel een elektrische auto (n=75)*
- Heeft geen elektrische auto (n=932)

Laadpaal:
- Heeft wel een eigen laadpaal (n=40)*
- Heeft geen eigen laadpaal (n=967)

Warmtepomp:
- Heeft wel een warmtepomp (n=93)*
- Heeft geen warmtepomp (n=914)

Aardgasvrije woning:
- Heeft wel een aardgasvrije woning (n=139)
- Heeft geen aardgasvrije woning (n=868)

**Vanwege het kleine aantal respondenten zijn de resultaten van deze subgroepen indicatief.*

CONCLUSIE

motivaction
insights and strategy

Managementsamenvatting

Nederlanders zijn overwegend onbekend met netcongestie

- Circa driekwart (72%) van de Nederlanders zegt nog nooit van de term netcongestie gehoord te hebben. Eén op de tien (10%) kent de term alleen van naam en circa twee op de tien (18%) zeggen ongeveer of goed te weten wat de term inhoudt.
- Associaties met de term hebben vooral betrekking op problemen rondom het stroomnet, zoals verstopping, overbelasting en te veel vraag en aanbod. Toch heeft een enkeling ook andere associaties, zoals problemen rondom het internet.
- Na een korte toelichting, zegt ruim de helft (57%) een beetje bekend te zijn met dat er tegenwoordig sprake is van netcongestie in Nederland. Eén op de vijf zegt hier goed van op de hoogte te zijn (21%) of hier helemaal niets vanaf te weten (22%).

Hoewel ruim de helft netcongestie als een probleem ziet, maakt een derde zich hier echt zorgen over

- Ruim de helft (59%) ziet netcongestie als een probleem voor Nederland.
- Circa een derde (32%) maakt zich in (zeer) grote mate zorgen over netcongestie en de gevolgen hiervan.

Netbeheerders en Rijksoverheid zijn vooral verantwoordelijk; vergroting capaciteit stroomnet meest gekozen oplossing

- Nederlanders vinden netbeheerders (67%) en de Rijksoverheid (59%) vooral verantwoordelijk voor het aanpakken van netcongestie. Zij vinden zichzelf (10%) of consumenten die (veel) stroom gebruiken (18%) het minst vaak verantwoordelijk.
- Als oplossing voor het probleem noemen Nederlanders vooral dat de capaciteit van het stroomnet vergroot moet worden (61%). Andere oplossingen, zoals aanpassen van het stroomverbruik door bedrijven of huishoudens, worden in veel mindere mate gekozen (tussen de 34% en 9%).
- Over de maatregelen die de Rijksoverheid momenteel neemt, is weinig bekend. Circa een kwart (26%) zegt helemaal niet te weten welk van de voorgelegde maatregelen de Rijksoverheid momenteel neemt. De rest is verdeeld over welke maatregelen de overheid neemt. Het mogelijk maken dat huishoudens automatisch hun stroomverbruik aanpassen op de capaciteit van het net (30%) is de meest bekende maatregel.
- Ruim de helft (55%) staat positief tegenover het tijdelijk openbreken van straten in de eigen wijk om nieuwe kabels te leggen en het plaatsen van extra transformatorhuisjes om netcongestie aan te pakken.

CONCLUSIE

motivaction
insights and strategy

Managementsamenvatting

Meerderheid Nederlanders is bereid om zelf iets te doen tegen netcongestie

- Nederlanders zijn bereid om zelf een bijdrage te leveren aan het verminderen of oplossen van netcongestie, maar alleen als dit niet veel tijd, geld of moeite kost (58%). Een klein deel (8%) zou dit ook doen als het wél veel tijd, geld of moeite kost. Circa één op de zeven (14%) wil helemaal geen eigen bijdrage leveren.
- Diegenen die hiertoe bereid zouden zijn, zijn verdeeld over de manier waarop zij dit zouden willen doen. De populairste maatregelen zijn apparaten uit te laten bij weinig capaciteit (34%), het zelf gebruiken van zelf opgewekte stroom in plaats van terugleveren aan het net (32%) en het minder gebruiken van apparaten om energie te besparen (31%). Circa een kwart is bereid om een transformatorhuisje voor de deur te accepteren (26%) of om slimme apparaten aan te schaffen (23%).

Vier op de vijf zeggen bekend te zijn met één of meer gevolgen; blootstelling aan informatie over gevolgen leidt tot meer zorgen over netcongestie

- Circa vier op de vijf (81%) zeggen bekend te zijn met één of meer voorgelegde gevolgen van netcongestie. Het vaakst zeggen zij bekend te zijn met nieuwe woonwijken die niet kunnen worden aangesloten op het stroomnet (48%), stroom die kan uitvallen (43%) en langere wachttijden bij aansluiting op het stroomnet (42%).
- Na blootstelling aan informatie over de gevolgen van netcongestie maken Nederlanders zich iets vaker zorgen hierover (38% vs. 32%). Verder zijn er minimale verschuivingen te zien: nadat respondenten de vraag over de gevolgen voorgelegd kregen, zien zij netcongestie niet vaker als een probleem voor Nederland (60% vs. 59%), staan zij niet positiever tegenover het plaatsen van een transformatorhuisje (54% vs. 55%) en zijn zij iets vaker bereid om zelf actie te ondernemen (72% vs. 66% à 67%).

Nederlanders met zonnepanelen, elektrische auto, laadpaal, warmtepomp of aardgasvrije woning zijn beter op de hoogte van problematiek

- Over de gehele lijn lijken Nederlanders met één of meer van deze apparaten beter op de hoogte te zijn van netcongestie en de gevolgen hiervan. Zij zien dit echter niet als een groter probleem en maken zich hier niet vaker zorgen om.
- Zij zijn wel vaker bereid om een eigen bijdrage te leveren en noemen meer manieren waarop zij dit zouden kunnen doen.

Resultaten

Merendeel Nederlanders heeft nog nooit gehoord van de term netcongestie; circa één op de vijf zegt ongeveer of goed te weten wat de term inhoudt

Nederlanders met een elektrische auto* zeggen vaker ongeveer of goed te weten wat de term inhoudt dan diegenen zonder elektrische auto (35% vs. 17%).

Nederlanders met een eigen laadpaal* zeggen vaker ongeveer of goed te weten wat de term inhoudt dan diegenen zonder laadpaal (41% vs. 18%).

In hoeverre ben je bekend met de term netcongestie?
(Basis - Allen, n=1.007)

**Vanwege het kleine aantal respondenten zijn de resultaten van deze subgroepen indicatief.*

Nederlanders die denken te weten wat netcongestie betekent, noemen vooral het stroomnet; toch zijn er ook andere associaties, zoals internet

Wat denk je dat netcongestie betekent? *Voorbeelden van citaten.*
(Basis - Allen, n=1.007)

Antwoorden m.b.t. het stroomnet

- *Problemen met de elektriciteitsvoorziening.*
- *Het elektriciteitsnetwerk, kabels en leidingen, die vol dreigen te raken als er door gebruikers van zonnepanelen op zonnige dagen veel elektriciteit wordt terug geleverd.*
- *Dat het elektranetwerk te weinig capaciteit heeft voor het aanbod.*
- *Overbelasting op bepaalde tijden van het stroomnet.*
- *Te veel gebruikers op het stroomnet.*
- *Als de vraag naar elektriciteit groter is dan de kabels voor transport aankunnen.*
- *Verstopping van het energienetwerk.*
- *Er is te weinig ruimte op het net voor alle elektriciteit, daardoor kunnen nieuwe bedrijven op sommige plekken geen stroom krijgen en zich daar dus niet vestigen.*
- *Dat er door een te groot aanbod of een te grote vraag een onbalans ontstaat op het stroomnet.*

Antwoorden m.b.t. andere associaties

- *Iets met opslag van data of energie.*
- *Overbelast netwerk, bijvoorbeeld energienetwetwerk of spoornetwerk. Risico dat aan nieuwe vraag niet kan worden voldaan.*
- *Iets met streamingsdiensten.*
- *Ik gok op het vastlopen van het internet.*
- *Dat het internet vol raakt.*
- *Iets met de verdeling over de zenders op tv.*
- *Iets met sociaal netwerken.*
- *Net als nieuwjaar, iedereen op dezelfde moment wilt whatsappen en/of bellen, dan raken alle lijnen bezet.*

Vier op de vijf Nederlanders zeggen, na toelichting, een beetje of goed op de hoogte te zijn van het probleem rondom netgongestie

Nederlanders met zonnepanelen zeggen vaker goed op de hoogte te zijn dan diegenen zonder zonnepanelen (26% vs. 17%).

Nederlanders met een elektrische auto* zeggen vaker goed op de hoogte te zijn dan diegenen zonder elektrische auto (34% vs. 20%).

Nederlanders met een eigen laadpaal* zeggen vaker goed op de hoogte te zijn dan diegenen zonder laadpaal (38% vs. 20%).

Nederlanders met een aardgasvrije woning zeggen vaker goed op de hoogte te zijn dan diegenen zonder aardgasvrije woning (32% vs. 19%).

Toelichting die respondenten in de vragenlijst te zien kregen

Netcongestie houdt in dat het stroomnet vol zit. Daarmee bedoelen we dat het stroomnet onvoldoende ruimte heeft om de hoeveelheid elektriciteit te leveren die gebruikers, zoals consumenten, maatschappelijke instellingen en bedrijven, nodig hebben of onvoldoende ruimte heeft om de hoeveelheid elektriciteit die door gebruikers wordt geleverd (bv. door zonnepanelen) op te nemen.

In hoeverre ben je ermee bekend dat er tegenwoordig in Nederland sprake is van netcongestie?
(Basis - Allen, n=1.007)

**Vanwege het kleine aantal respondenten zijn de resultaten van deze subgroepen indicatief.*

Ruim de helft ziet netcongestie als een probleem voor Nederland; circa een derde maakt zich ook echt zorgen over netcongestie en de gevolgen hiervan

Er zijn geen verschillen tussen Nederlanders met en zonder zonnepanelen, elektrische auto, laadpaal, warmtepomp of aardgasvrije woning.

In hoeverre zie jij netcongestie als een probleem voor Nederland?
(Basis - Allen, n=1.007)

In hoeverre maak je je zorgen over netcongestie en de gevolgen hiervan?
(Basis - Allen, n=1.007)

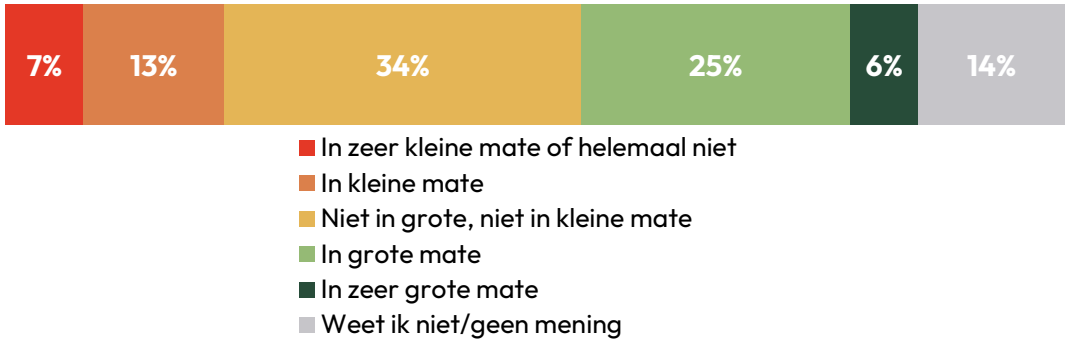

Ruime meerderheid vindt het aanpakken van netcongestie de verantwoordelijkheid van netbeheerders en de Rijksoverheid

Nederlanders met zonnepanelen vinden vaker meer actoren verantwoordelijk voor het aanpakken van netcongestie dan Nederlanders zonder zonnepanelen. Zij vinden dan ook vaker dat het aanpakken van netcongestie de verantwoordelijkheid is van netbeheerders (73% vs. 63%), de Rijksoverheid (67% vs. 53%) en energieleveranciers (55% vs. 43%).

Nederlanders met een elektrische auto* vinden vaker dat zij zelf verantwoordelijk zijn dan diegenen zonder (27% vs. 9%).

Nederlanders met een eigen laadpaal* vinden vaker dat zij zelf verantwoordelijk zijn dan diegenen zonder (29% vs. 9%).

Nederlanders met een aardgasvrije woning vinden vaker dat provincies verantwoordelijk zijn dan diegenen zonder (35% vs. 22%).

Wie is er volgens jou verantwoordelijk voor het aanpakken van netcongestie?
Meerdere antwoorden mogelijk.
(Basis - Allen, n=1.007)

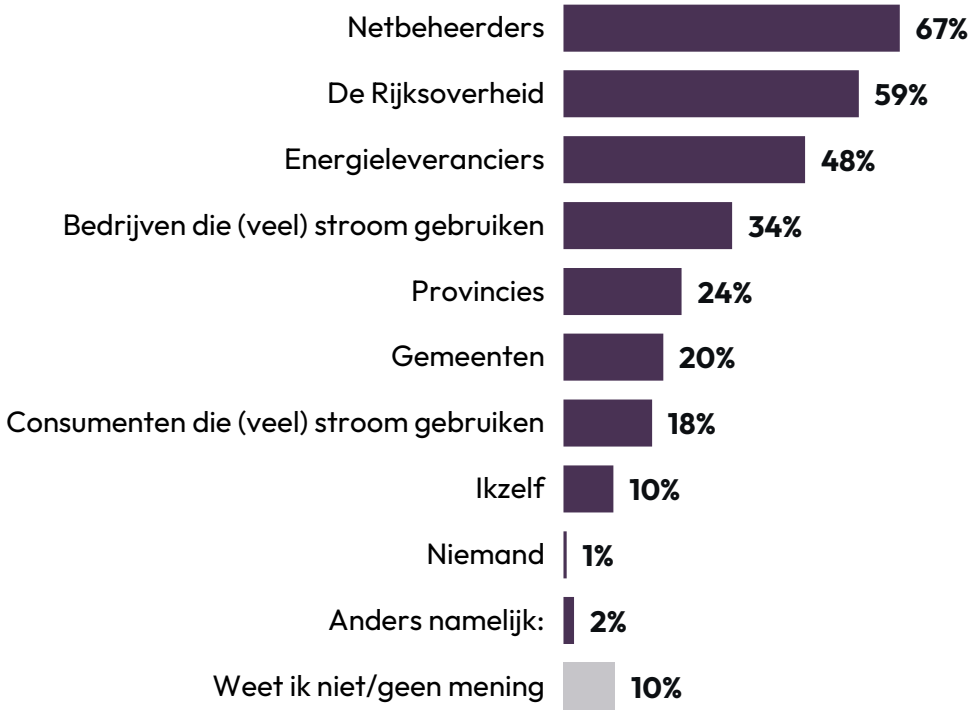

**Vanwege het kleine aantal respondenten zijn de resultaten van deze subgroepen indicatief.*

Merendeel kiest het vergroten van de capaciteit van het stroomnet als oplossing om netcongestie aan te pakken

Nederlanders met zonnepanelen kiezen vaker voor het vergroten van de capaciteit van het stroomnet dan diegenen zonder (70% vs. 54%).

Nederlanders met een elektrische auto* kiezen vaker dan diegenen zonder voor het stimuleren van huishoudens en bedrijven om hun stroomgebruik aan te passen aan de beschikbare capaciteit (27% vs. 17%) en het alleen opwekken van stroom op momenten dat er veel vraag naar is (16% vs. 8%). Zij kiezen minder vaak voor het vergroten van de capaciteit van het stroomnet (50% vs. 62%).

Nederlanders met een eigen laadpaal* kiezen vaker dan diegenen zonder voor minder stroomverbruik door bedrijven (48% vs. 23%) en energiebesparing door huishoudens (25% vs. 12%).

Nederlanders met een aardgasvrije woning kiezen vaker voor het alleen opwekken van stroom wanneer er veel vraag naar is dan diegenen zonder (14% vs. 8%).

Hoe moet volgens jou het probleem van netcongestie aangepakt worden?
Meerdere antwoorden mogelijk.
(Basis - Allen, n=1.007)

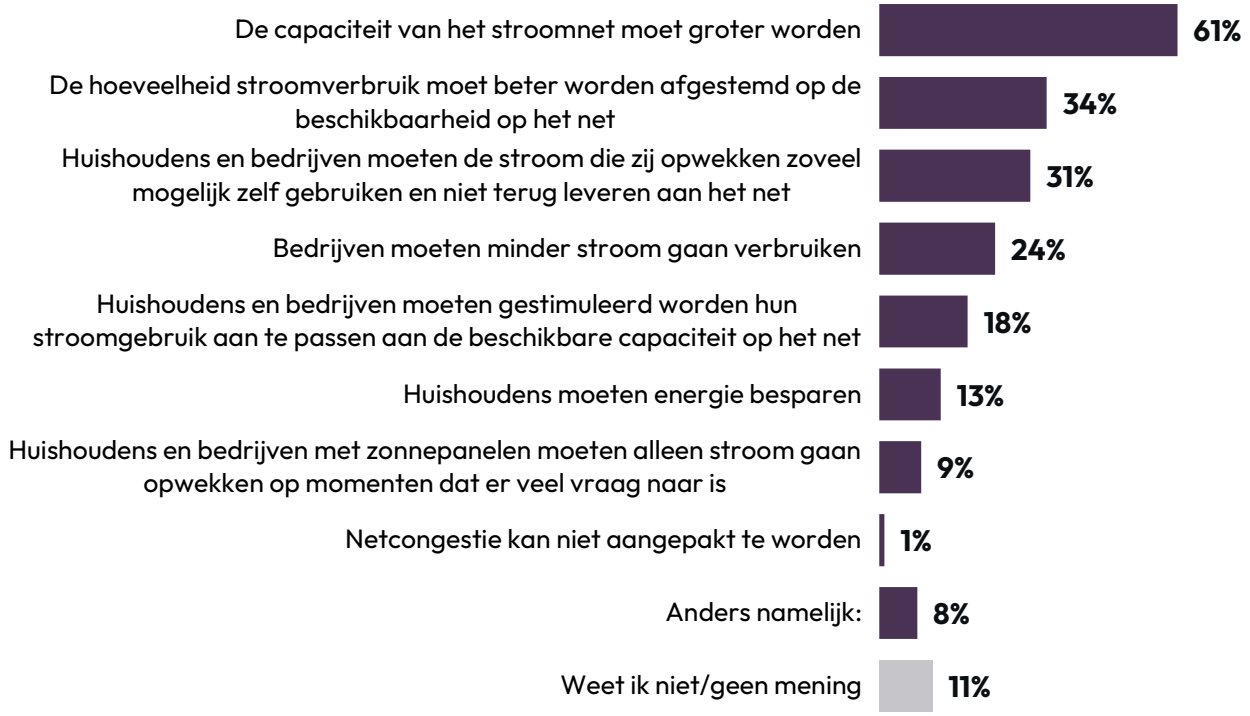

**Vanwege het kleine aantal respondenten zijn de resultaten van deze subgroepen indicatief.*

Een kwart zegt niet te weten wat de Rijksoverheid nu doet tegen netcongestie; de rest is verdeeld over welke maatregelen mogelijk genomen worden

Nederlanders met zonnepanelen denken vaker dat de overheid stimuleert dat huishoudens en bedrijven de stroom die zij opwekken zoveel mogelijk zelf gebruiken dan diegenen zonder (27% vs. 19%).

Wat denk je dat de overheid momenteel doet om het probleem van netcongestie tegen te gaan?
Meerdere antwoorden mogelijk.
(Basis - Allen, n=1.007)

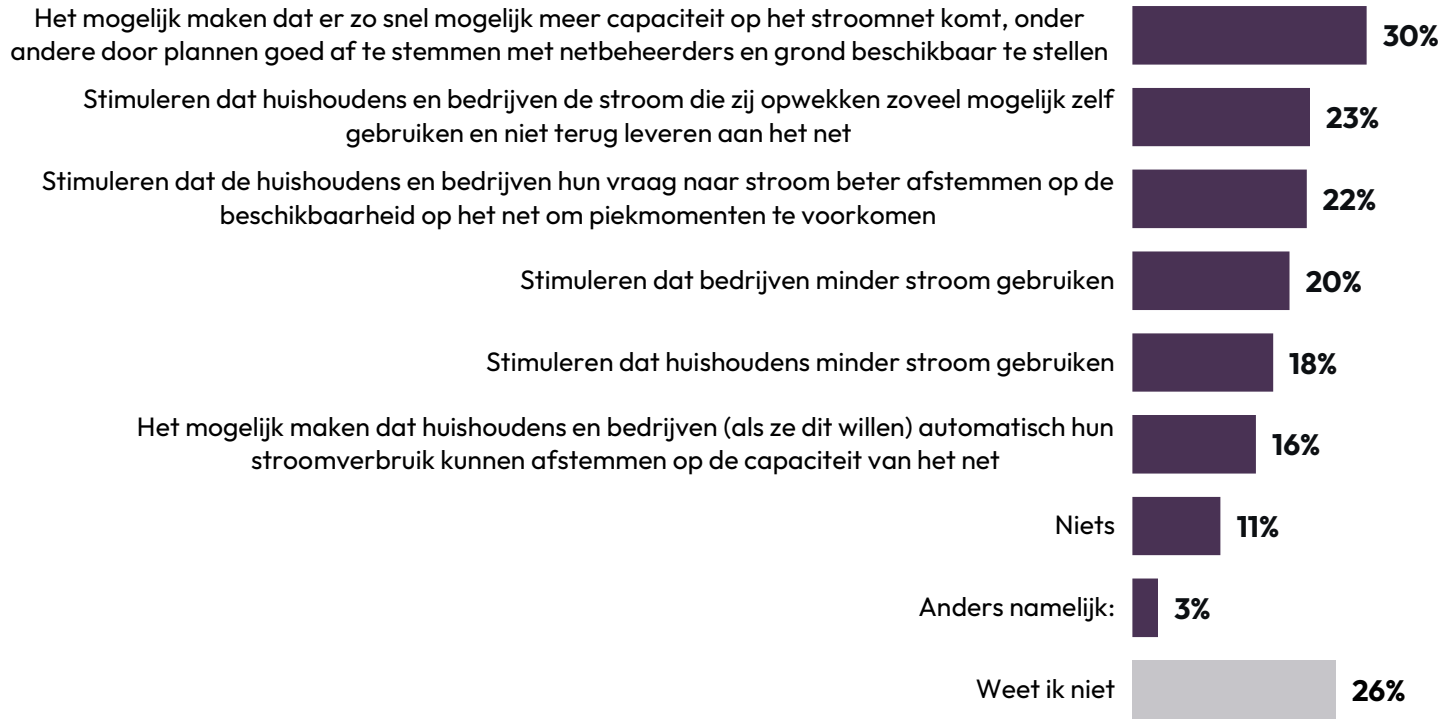

Ruim de helft staat positief tegenover het tijdelijk openbreken van straten en plaatsen van transformatorhuisjes in hun eigen wijk

Nederlanders met zonnepanelen zijn vaker positief over het tijdelijk openbreken van de straat en het plaatsen van een transformatorhuisje dan diegenen zonder (59% vs. 52%).

Toelichting die respondenten in de vragenlijst te zien kregen

Om de capaciteit van het stroomnet te vergroten, moeten er nieuwe kabels gelegd worden en veel extra transformatorhuisjes worden geplaatst. Voor deze werkzaamheden moeten straten tijdelijk opengebroken worden.

Hoe sta jij tegenover het tijdelijk openbreken van straten in jouw wijk om nieuwe kabels te leggen en het plaatsen van extra transformatorhuisjes in jouw wijk om netcongestie aan te pakken?
(Basis - Allen, n=1.007)

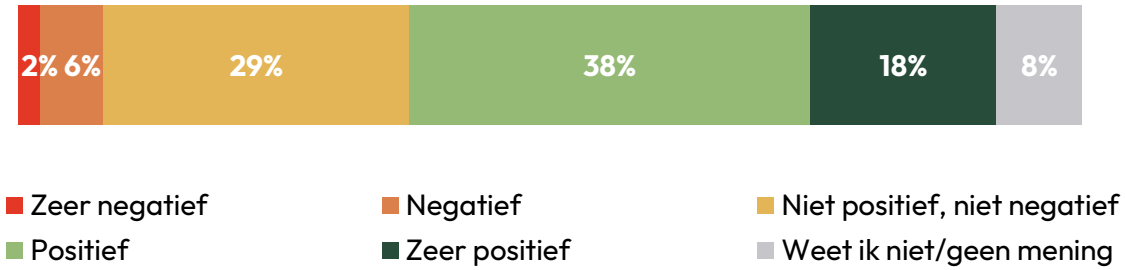

Ruime meerderheid zou zelf een bijdrage willen leveren aan het verminderen of oplossen van netcongestie, maar alleen als het niet veel tijd, geld of moeite kost

Nederlanders met zonnepanelen zeggen vaker een bijdrage te willen leveren als het niet veel tijd, geld of moeite kost dan diegenen zonder (65% vs. 53%).

Nederlanders met een elektrische auto* zeggen vaker een bijdrage te willen leveren als het niet veel tijd, geld of moeite kost dan diegenen zonder (79% vs. 57%).

Nederlanders met een eigen laadpaal* zeggen vaker een bijdrage te willen leveren als het wél veel tijd, geld of moeite kost dan diegenen zonder (20% vs. 8%).

Nederlanders met een warmtepomp* zeggen vaker een bijdrage te willen leveren dan diegenen zonder als het niet veel tijd, geld of moeite kost (70% vs. 57%) of als dit wel veel tijd, geld of moeite kost (14% vs. 8%).

Nederlanders met een aardgasvrije woning zeggen vaker een bijdrage te willen leveren als het wél veel tijd, geld of moeite kost dan diegenen zonder (15% vs. 7%).

Je kunt zelf ook actie ondernemen om netcongestie te verminderen. Ben je bereid om een bijdrage te leveren aan het verminderen/oplossen van netcongestie?
(Basis - Allen, n=1.007)

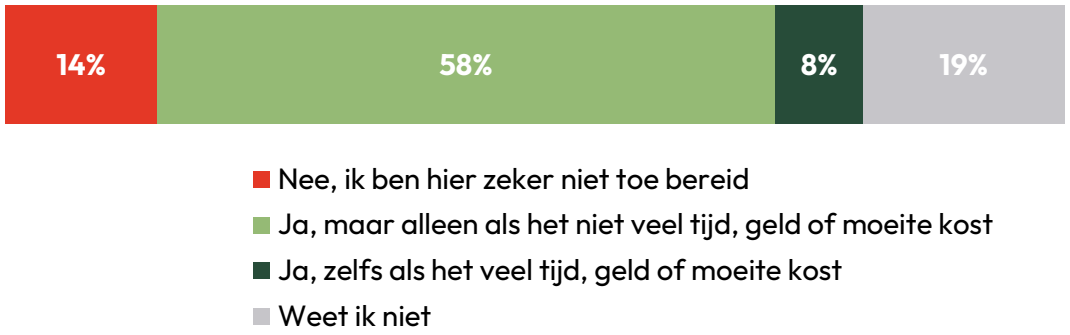

**Vanwege het kleine aantal respondenten zijn de resultaten van deze subgroepen indicatief.*

Men is vooral bereid apparaten uit te laten bij weinig capaciteit, zelf opgewekte stroom ook zelf te gebruiken en om apparaten minder te gebruiken

Nederlanders met zonnepanelen zijn vaker bereid om stroom die zij opwekken zelf te gebruiken i.p.v. terugleveren aan het net (58% vs. 13%) en apparaten aan te zetten wanneer zij stroom opwekken (54% vs. 12%).

Nederlanders met een elektrische auto* zijn vaker bereid om apparaten niet aan te zetten als er weinig capaciteit is (57% vs. 32%), stroom die zij opwekken zelf te gebruiken i.p.v. terugleveren aan het net (46% vs. 31%) en apparaten aan te zetten wanneer zij stroom opwekken (42% vs. 29%). Zij zijn minder bereid een transformatorhuisje voor de deur te accepteren (15% vs. 27%)

Nederlanders met een eigen laadpaal* zijn vaker bereid om apparaten niet aan te zetten als er weinig capaciteit is (67% vs. 33%), stroom die zij opwekken zelf te gebruiken i.p.v. terugleveren aan het net (58% vs. 31%) en apparaten aan te zetten wanneer zij stroom opwekken (47% vs. 29%).

Nederlanders met een warmtepomp* zijn vaker bereid om apparaten niet aan te zetten als er weinig capaciteit is (53% vs. 32%), stroom die zij opwekken zelf te gebruiken i.p.v. terugleveren aan het net (45% vs. 31%), apparaten aan te zetten wanneer zij stroom opwekken (45% vs. 29%) en slimme apparaten aan te schaffen (35% vs. 21%).

Nederlanders met een aardgasvrije woning zijn vaker bereid om slimme apparaten aan te schaffen (30% vs. 21%).

**Vanwege het kleine aantal respondenten zijn de resultaten van deze subgroepen indicatief.*

Op welke manier(en) zou je eventueel bereid zijn een bijdrage te leveren aan het verminderen/oplossen van netcongestie? *Meerdere antwoorden mogelijk.*
(Basis – Zou een bijdrage willen leveren of weet het niet, n=863)

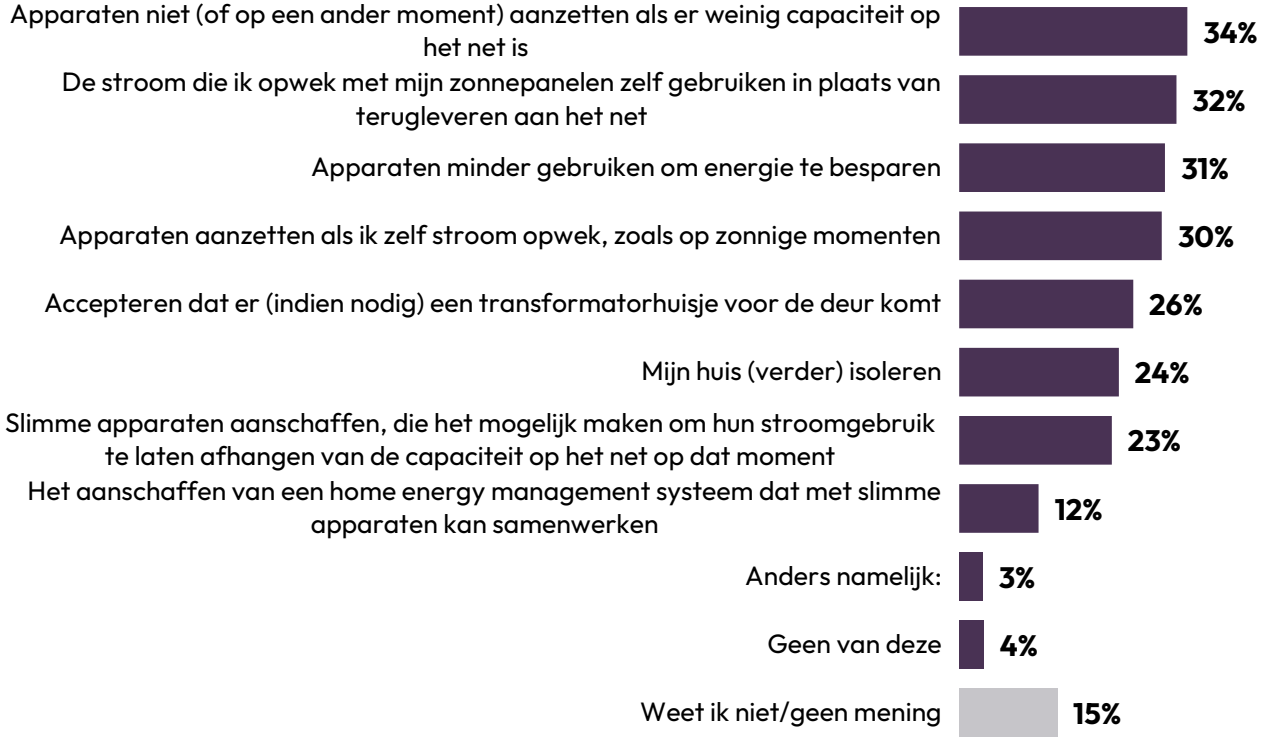

Vier op de vijf zeggen bekend te zijn met één of meer gevolgen van net-congestie; problemen met nieuwe woonwijken, uitvallen stroom en wachttijden meest bekend

Nederlanders met zonnepanelen zeggen vaker dan diegenen zonder bekend te zijn met de gevolgen (89% vs. 75%). Zij noemen dan ook meer gevolgen waarmee zij bekend zijn.

Nederlanders met een elektrische auto* zeggen vaker dan diegenen zonder bekend te zijn met zonnepanelen die geen stroom kunnen terugleveren (47% vs. 35%) en warmtepompen die niet aan kunnen gaan (25% vs. 14%). Met de andere gevolgen zeggen zij even vaak bekend te zijn.

Nederlanders met een eigen laadpaal* zeggen vaker dan diegenen zonder bekend te zijn met de gevolgen (98% vs. 80%). Zij noemen dan ook meer gevolgen waarmee zij bekend zijn.

Nederlanders met een warmtepomp* zeggen vaker dan diegenen zonder bekend te zijn met de gevolgen (88% vs. 80%). Zij noemen dan ook meer gevolgen waarmee zij bekend zijn. Zij zijn daarentegen minder goed bekend met het gevolg van woonwijken die niet aangesloten kunnen worden (38% vs. 49%).

Nederlanders met een aardgasvrije woning zeggen vaker dan diegenen zonder bekend te zijn met de gevolgen (91% vs. 79%). Zij noemen dan ook meer gevolgen waarmee zij bekend zijn.

**Vanwege het kleine aantal respondenten zijn de resultaten van deze subgroepen indicatief.*

Hieronder staan problemen waarmee we door netcongestie in Nederland te maken hebben of de komende jaren te maken kunnen gaan krijgen als we geen maatregelen nemen. Met welke van deze problemen was jij al bekend? *Meerdere antwoorden mogelijk.*
(Basis - Allen, n=1.007)

Blootstelling aan informatie over de gevolgen van netcongestie (vorige vraag) leidt tot meer bezorgdheid maar niet tot andere verschillen

In hoeverre zie jij netcongestie als een probleem voor Nederland?
(Basis - Allen, n=1.007)

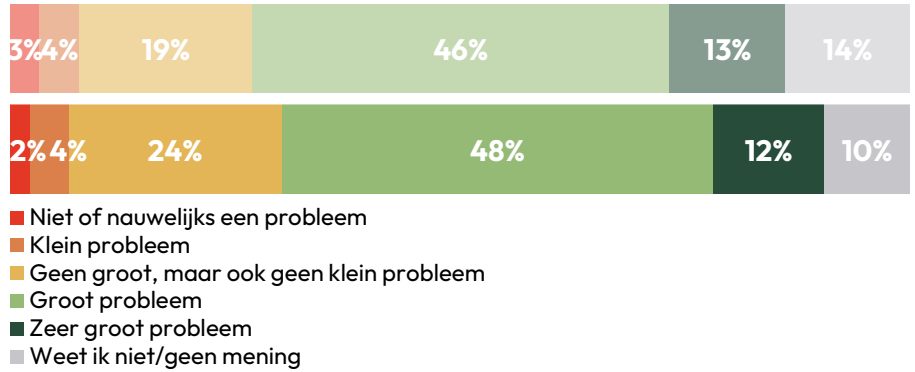

In hoeverre maak je je zorgen over netcongestie en de gevolgen hiervan?
(Basis - Allen, n=1.007)

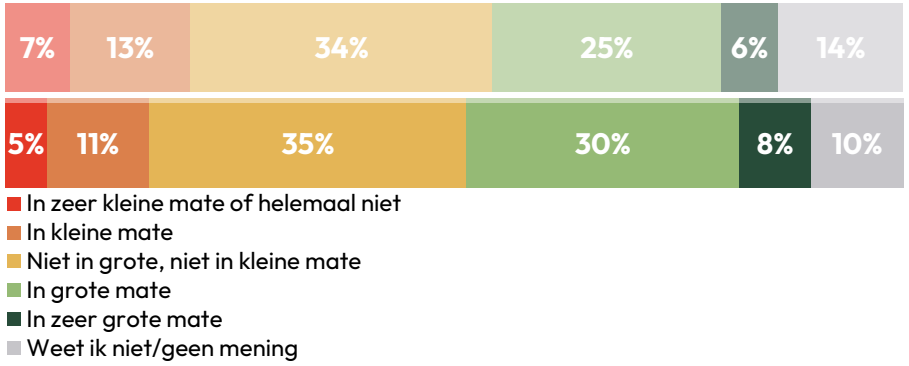

Hoe sta jij tegenover het tijdelijk openbreken van straten in jouw wijk om nieuwe kabels te leggen en het plaatsen van extra transformatorhuisjes in jouw wijk om netcongestie aan te pakken?
(Basis - Allen, n=1.007)

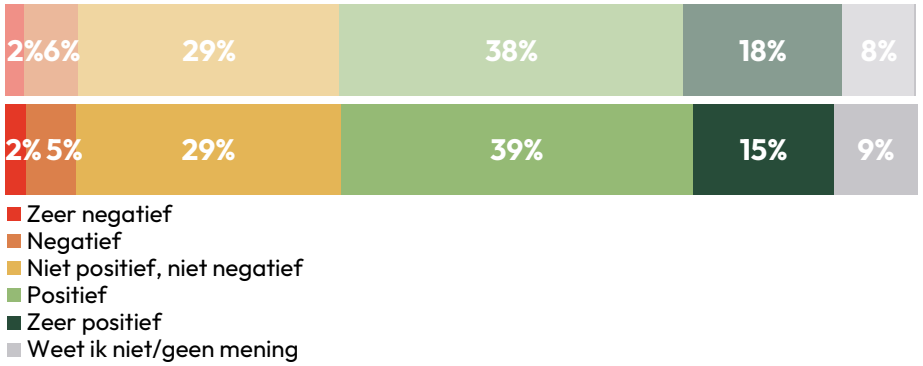

Ben je bereid om een bijdrage te leveren aan het verminderen/oplossen van netcongestie?
(Basis - Allen, n=1.007)

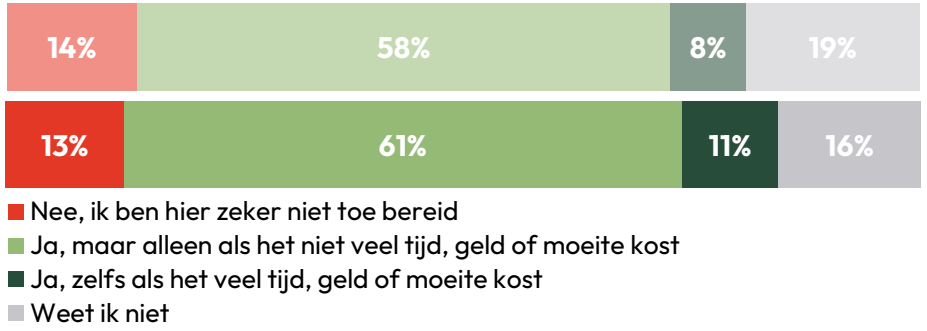

Wij verminderen onze footprint

Motivaction gebruikt uitsluitend papier met een FSC-label

Motivaction gebruikt energiezuinige auto’s

Motivaction gebruikt groene stroom

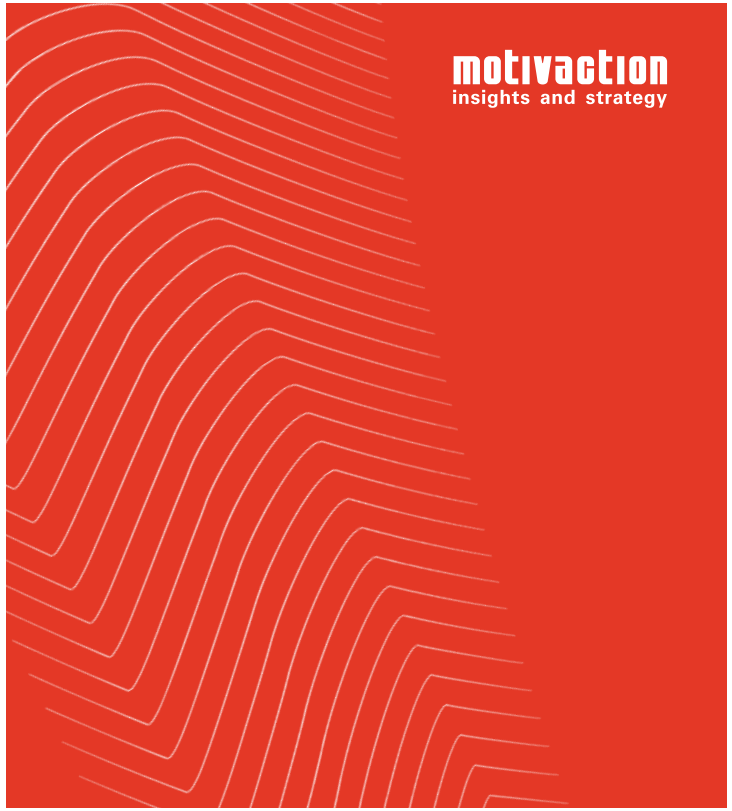

Auteursrecht

Het auteursrecht op dit rapport ligt bij de opdrachtgever. Voor het vermelden van de naam Motivaction in publicaties op basis van deze rapportage - anders dan integrale publicatie - is echter schriftelijke toestemming vereist van Motivaction International bv

Beeldmateriaal
Motivaction heeft datgene gedaan wat redelijkerwijs van ons verwacht kan worden om de rechthebbenden op beeldmateriaal te achterhalen. Mocht u desondanks menen recht te kunnen doen gelden op gebruikt beeldmateriaal, neem dan contact op met Motivaction.

Pers- en publicatiebeleid
Het vermelden van de naam van Motivaction in persberichten en/of andere publicaties over door Motivaction uitgevoerd onderzoek is gebonden aan een aantal voorwaarden, zoals vastgelegd in ons Pers- en publicatiebeleid.

meer zien
meer weten
meer betekenen

motivaction
insights and strategy

Motivaction International bv
Marnixkade 109F
1015ZL Amsterdam

Postbus 15262
1001MG Amsterdam

020 589 83 83

info@motivaction.nl
www.motivaction.nl